

Seuratuki kansalais- toiminnan tukimuotona

Havaintoja seuratuksen seurannasta vuosilta 2013–2017

Salla Turpeinen • Matti Hakamäki •
Johanna Hentunen • Kaarlo Laine • Kati Lehtonen

SEURATUKI KANSALAISTOIMINNAN TUKIMUOTONA

Havaintoja seuratuon seurannasta vuosilta 2013–2017

Salla Turpeinen, Matti Hakamäki, Johanna Hentunen, Kaarlo Laine & Kati Lehtonen

Seuratuki kansalaistoiminnan tukimuotona. Havaintoja seuratuun seurannasta vuosilta 2013–2017

Turpeinen Salla, Hakamäki Matti, Hentunen Johanna, Laine Kaarlo & Lehtonen Kati
Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 343

ISBN 978-951-790-454-4

ISSN 2342-4788

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES

Jyväskylä 2018

Kannen kuva Liikkuva koulu -ohjelma / Jouni Kallio

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	4
2	SEURATUKI VALTION ERITYISAVUSTUKSENA	5
2.1	Tuen haku- ja jakoprosessi.....	6
2.2	Myöntöjen ja tuen määrä.....	10
2.3	Toiminnallisia hankkeita ja palkkaushankkeita.....	11
2.4	Tuen jakautuminen alueellisesti	13
2.5	Tavoitteet seuratukihakemuksissa	16
3	TULOKSIA SEURATUKIHANKKEISTA.....	18
3.1	Seuroihin palkatut työntekijät	18
3.2	Toiminnallinen kehittäminen.....	20
3.3	Liikkujien määrän lisääntyminen.....	21
3.4	Harrastamisen hinta.....	22
4	ARVIOINTIA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ.....	24
5	YHTEENVETO	27
	LÄHTEET	30
	LIITTEET	32

1 JOHDANTO

Seuratoiminnan kehittämistuki eli seuratuki on urheiluseuroille jaettava valtionavustus, jonka tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten liikuntaharrastusta ja kehittää urheiluseuratoimintaa monipuolisemmaksi. Seuratuki kohdistuu nykymuotoiseen lasten ja nuorten seuratoimintaan, mutta aikaisempina vuosina sitä on myönnetty myös aikuisten liikuntaharrastamisen edistämiseen ja laatuseurahankkeisiin.

Tässä raportissa esitellään seuratuon jakautumista ja tuloksia seuratukihankkeista vuosien 2013–2017 aikana, jolloin tuen jakamisesta on vastannut opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnan vastuualue (käytämme raportissa lyhennettä OKM). Kokonaisuuden hahmottamiseksi raportissa käydään läpi joitakin keskeisiä toimitus sisältöjä ja linjauksia myös aikaisemmilta vuosilta. Lisäksi arvioidaan seuratukea valtion erityisavustusmuotona sekä liikuntapoliittisena välineenä.

Seuratuon jakamista on seurattu ja arvioitu LIKES-tutkimuskeskuksessa vuodesta 2005 lähtien. Tässä raportissa hyödynnetään LIKESillä koottuja seuranta-aineistoja, joita ovat hankehakemukset, opetus- ja kulttuuriministeriön seuratukea koskevat asiakirjat, seuroille tehty kyselyt ja haastattelut sekä vuosina 2013–2015 toteutetut seurakäynnit ja niiden havainnointiaineistot (liite 1). Lisäksi tässä yhteenvetoraportissa hyödynnetään aiempia seuratukea koskevia julkaisuja (liite 2), yhteenvetoja, tiivistelmiä ja muistioita.

Raportissa kerrotaan ensin seuratuon haku- ja jakoprosessista, sitten yleisiä tunnuslukuja seuratukimyönnöistä ja sen jälkeen tuloksia hankkeista. Lopuksi arvioidaan seuratukea tukimuotona ja välineenä. Raportti tarjoaa poliittis-hallinnollisen kokonaiskuvan seuratoiminnan kehittämistuesta seurannan ja arvioinnin näkökulmasta.

2 SEURATUKI VALTION ERITYISAVUSTUKSENA

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) ja sitä edeltänyt opetusministeriö (OPM) on jakanut seuratukea urheiluseuroille veikkausvoittovaroista vuodesta 1999 lähtien. Kokonaisuutena seuratukea on myönnetty 18 vuoden aikana yli 37 miljoonaa euroa. Seuratuki on nykymuotoisena suurin yksittäinen OKM:n liikunnan vastualueen myöntämä hankerahoituskokonaisuus. Viimeisten vuosien aikana tukisummaa ovat nostaneet päätoimisten työntekijöiden palkkaamiseen myönnettyt tuet. Vuonna 2013 tuen kokonaismäärää lisättiin myös siksi, että suurempi osa OKM:n liikuntayksikön liikunnan kansalaistoiminnalle myöntämistä valtionavustuksista haluttiin kohdistaa suoraan paikallistason toimintaan.

Seuratoiminnan kehittämistuki on tarkoitettu lasten ja nuorten liikuntaharrastuksen lisäämiseen sekä monipuolisen organisoidun liikunnan kehittämiseen. Seuratuen hakukriteerien mukaan tavoitteena on edistää matalan harrastuskynnyksen toimintaa lasten ja nuorten liikunnassa, kokeilla innovatiivisia toimintamalleja, lisätä toimintaan monipuolisuutta esimerkiksi uusien lajien kautta tai kehittää lajitoiminnan sisällä harrastustoimintaa. Seuratuen avulla voidaan myös vahvistaa toiminnan laatua ja yhteisöllisyyttä sekä tukea vapaaehtoistyötä. Seuratuelle voidaan ennaltaehkäistä liikuntaharrastuksen lopettamista pitämällä nuoret mukana toiminnassa urheilijoina, liikkujina ja seuratoimijoina. Avustusta voivat hakea liikuntaa ja/tai urheilua järjestävät paikalliset, rekisteröityneet yhdistykset. Avustus myönnetään saajalle harkinnanvaraisena erityisavustuksena. (OKM 2013a; 2013b; 2014; 2015; 2016.)

Seuratukihankkeet on jaettu vuosien 2013–2017 aikana kahteen toimintamuotoon: palkkaushankkeisiin ja toiminnallisiin hankkeisiin. Palkkaushankkeissa seurat ovat voineet palkata työntekijän tuen avulla. Toiminnallisissa hankkeissa seuratoimintaa on kehitetty muilla keinoilla, kuten koulutuksilla, strategiatyöllä tai lajivalikoimaa lisäämällä.

Seuratuelle asetetaan vuosittain jakokriteerit. Vuosina 2013–2017 seuratuella on edistetty valtion kunkin vuoden talousarvioesitykseen sisältyvää ministeriön strategista tavoitetta aktiivisesta ja osallistavasta kansalaistoiminnasta, jonka painopisteinä ovat lapset ja nuoret. Tuettavien hankkeiden on pitänyt toteuttaa yhtä tai useampaa vuosittain asetettua alatavoitetta. Tavoitteita ovat olleet esimerkiksi liikunnan monipuolisen harrastamisen mahdollistaminen kaikille lapsille ja nuorille, liikunnallisen elämäntavan edistäminen liikunnan kautta, koko perheen liikunnan edistäminen, syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten harrastamisen mahdollistaminen urheiluseurassa, drop out -ilmiön ehkäiseminen, yhteisöllisyyden ja vapaaehtoistoiminnan merkityksen vahvistaminen sekä osaamisen lisääminen seuroissa.

2.1 Tuen haku- ja jakoprosessi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on vastannut seuratu- ja jakoprosessista vuodesta 2013 lähtien. Tuen jakamisessa on ollut sitä ennen kaksi selkeää erillistä kautta. Vuodesta 1999 vuoteen 2009 asti tuki kanavoitiin seuroille Nuori Suomi ry:n kautta. Nuori Suomi oli lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen keskittynyt liikunnan toimialajärjestö. Hakemuksien arviointiin osallistuivat Nuoren Suomen työntekijöiden lisäksi lajiliittojen ja liikunnan aluejärjestöjen edustajat, jotka vuorotellen kävivät läpi oman lajinsa tai alueensa hakemukset. Lopulliset päätökset tuettavista hankkeista tehtiin Nuoressa Suomessa. (Lehtonen 2008, 8.)

Vuosina 2009–2012 haku- ja jakoprosessista vastasivat yhdessä liikunnan ja urheilun silloinen palvelu- ja edunvalvontajärjestö Suomen Liikunta ja Urheilu (SLU) ja toimialajärjestöistä Nuori Suomi ja Kuntoliikuntaliitto. Myös lajiliitot ja aluejärjestöt olivat edelleen mukana jakoprosessissa. Tämän lisäksi hankkeita käsiteltiin ohjausryhmässä, jossa oli hyvin laaja-alainen edustus eri liikuntajärjestöistä ja OPM:n liikuntayksiköstä. (Lehtonen & Hakamäki 2009, 22–23.)

Seuratoiminnan kehittämistuen toiminnalliset tuet ovat perua Nuoren Suomen myöntämistä tukimuodoista. Vuosina 2009–2012 tukea oli mahdollista saada myös aikuisten liikuntaan. Tukisummia pyrittiin kasvattamaan, jotta avustus olisi vaikuttavaa suhteessa sen hakemisen aiheuttamaan työhön. Toiminnallisten tukien rinnalle tulleet päätoimisen työntekijän palkkatuet olivat alkaessaan paitsi liikuntapolitiikkaa myös työllistämiskeino. Vuonna 2008 alkaneessa taantumassa urheiluseurat nähtiin järkeväksi ja kustannustehokkaaksi tavaksi työllistää ihmisiä työvoimavaltaiselle alalle.

Seuratuen hakemisen ja jakamisen siirtyminen vuonna 2013 pois liikuntajärjestöiltä OKM:n vastuulle muutti oleellisesti koko prosessia. Vuosien 2013–2017 välisenä aikana päätösesitykset tuettavista hankkeista on tehnyt asiaa valmistellut virkamies ja päätökset kulloinenkin vastuuministeri. Lajiliitot ja aluejärjestöt ovat olleet mukana lausunnonantajina, mutta rooli on ollut muodollisempi aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Seuratuen jakamiseen ja hakemiseen liittyneen prosessin siirtäminen pois liikuntajärjestöiltä OKM:lle oli strateginen toimenpide, jolla haluttiin osoittaa liikunnan kansalaistoimintaan kohdistettavan rahoituksen painopiste tulevaisuudessa. Tuolloin kulttuuri- ja urheiluministeri Paavo Arhinmäen (vas.) erityisavustajana toimineen Jussi Saramon mukaan tavoitteena oli kohdentaa liikunnan kansalaistoiminnan rahoitusta uudelleen (Lehtonen ym. 2014, 24):

Liikuntayksikössä [OKM] oli erilaisiakin näkemyksiä siitä, mitä seuratu- ja jakoprosessin kanssa tehdään, mutta ei me yritetty heti hakea kokonaisuutta vaan sitä, mikä on paras tapa edetä ja mitä lähdetään tavoittelemaan. Mutta se mutu-tuntuma vahvistui, että halutaan tukea paikallista toimintaa, kohdistaa raha kentälle ja priorisoida, kun tiedetään, etteivät liikunnalle kohdennetut rahat kasva ainakaan niin paljon kuin aiemmin. Sillä linjalla, että kaadetaan kaikki lisärahat valtakunnallisille järjes-

töille, ei olisi ainakaan jatkettu. Tavoitteena oli myös se, että tällä tuella olisi ohjaavaa vaikutusta kuntiin siten, että kunnissa havahduttaisiin seurojen tukemiseen liittyviin asioihin. (Erityisavustaja Jussi Saramo, OKM)

Kyseessä oli liikuntapoliittinen valinta, joka näkyi myös seuratukeen osoitetun määrärahan kasvuna. Samaan aikaan valtakunnallisten liikunnan ja urheilun keskusjärjestöjen muutosprosessi oli edennyt pitkälle kuten myös huippu-urheilun muutosprosessi (vrt. Lehtonen 2017). Poliittinen valinta tukea paikallisen tason seuratoimintaa oli myös osoitus urheilun muutosprosesseja vetäville henkilöille siitä, mihin suuntaan liikunnan kansalaistoiminnan rahoitusta halutaan viedä. OKM:n näkökulmasta seuratuki nivoutui myös laajemmin kuin rahoituksen näkökulmasta urheilun muutosprosessiin. Nuori Suomi ry, joka oli siis aikaisemmin vastuullinen organisaatio tuen haku- ja jakoprosessissa, lakkautettiin vuoden 2012 lopussa. Samalla päättyi myös ministeriön rahoittama Lasten ja nuorten liikuntaohjelma, joka käytännössä oli Nuoren Suomen strategia. Seuroille myönnettävät kehittämistuet olivat liikuntaohjelman ohjaus- ja rahoituskeino. OKM:lla oli tarve löytää uusi rahoitusinstrumentti ja väline liikuntaohjelman seuratoiminnan kehittämiseen liittyvälle osiolle (Lehtonen ym. 2014, 23).

Kolmas merkittävä tekijä tuen jakoprosessin siirtymisessä OKM:lle oli Valtiontalouden tarkastusviraston (2012) tekemä laillisuustarkastuskertomus. Siinä todettiin, että OKM on delegoinut valtionavustusten käyttöön liittyvää toimivaltaa yhdistyksille ja säätiöille yhä laajemmin. Osa edelleen jaetuista avustuksista oli rahallisesti mittavia, ja niihin katsottiin liittyneen laajaa myöntöharkintaa ja julkisen vallan käyttöä. Julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lain nojalla. Tarkastusviraston lausunto vahvisti OKM:n roolia liikunnan kansalaistoiminnan rahoituspäätösten tekijänä.

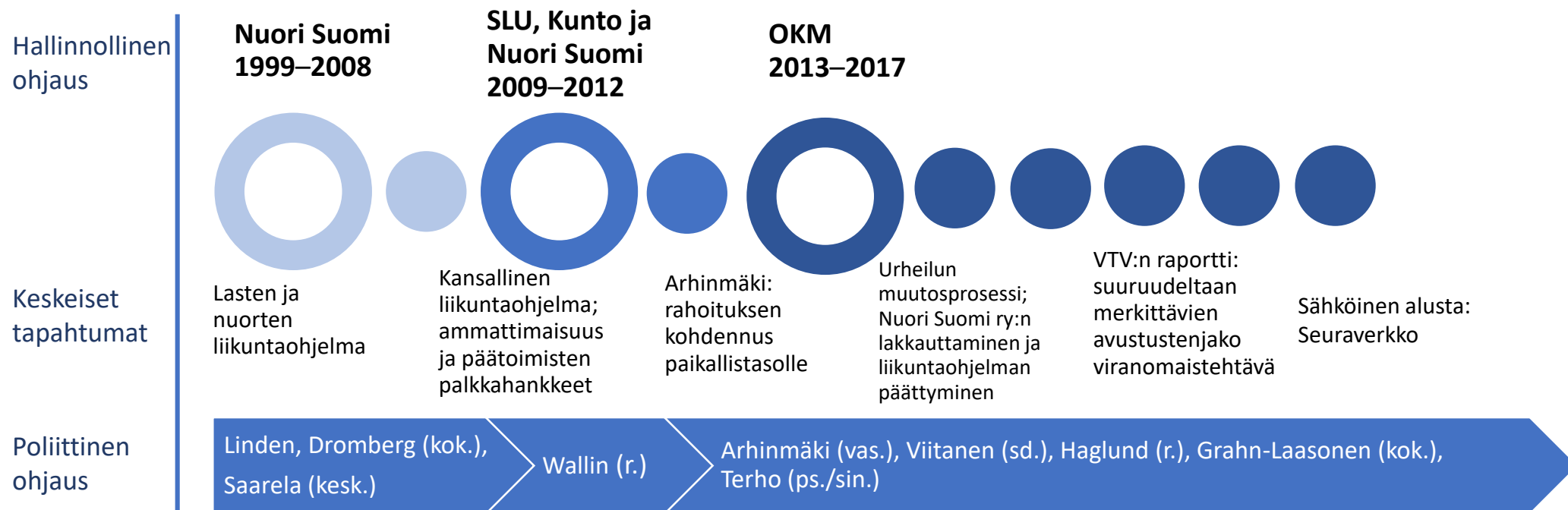
Haku- ja jakoprosessin siirtyminen OKM:lle ei sujunut lajiliittojen ja liikunnan aluejärjestöjen näkökulmasta ongelmitta. Etenkin ensimmäisenä vuonna näkökulmat olivat kriittisiä. Lajiliittojen lausunnonantajille ja liikunnan aluejärjestöjen seurakehittäjille (n=70) vuonna 2013 lähetetyn kyselyn vastauksissa kielteisimmin suhtauduttiin vaikuttamismahdollisuuksiin (keskiarvo 2,3 asteikolla, jossa 5=erittäin hyvä). Aluejärjestöjen antamat arvosanat olivat selvästi huonommat (ka. 1,8) kuin lajiliittojen arvosanat (ka. 2,5). Haku- ja jakoprosessin siirtyminen ministeriöön jakoi mielipiteitä, mutta enemmistön mielestä ratkaisu ei ollut hyvä. Aluejärjestöt suhtautuivat tähänkin lajiliittoja kriittisemmin. Suurin osa vastaajista koki koko haku- ja jakoprosessin neutraalisti, eli kokonaisuus ei ollut kovin huono, mutta ei myöskään kovin hyvä. (Lehtonen ym. 2014, 26–32.)

Hakemusten lausunnonantajien vastauksissa painottui tyytymättömyys uuteen tapaan jakaa seuratuki. Sähköisen hakujärjestelmän puuttuminen heikensi tiedonkulkua eri suuntiin. Kyselyn vastauksista oli havaittavissa, että uusi systeemi heikensi järjestöjen sitoutumista prosessiin ja mahdollisesti myös varsinaisiin seurojen hankkeisiin. Lisäksi päätösvallan siirtyminen ministeriöön aiheutti tilanteen,

jossa lajiliittojen ja aluejärjestöjen seurakehittämisestä vastaavien rooli ja asiantuntemuksen käyttö hakuprosessissa jäivät epäselviksi. (emt.)

Vuonna 2016 saatiin jälleen käyttöön sähköinen hakujärjestelmä, kun seuratuksen hakeminen siirtyi Seuraverkko-järjestelmään. Seuraverkko on seuroille, kunnille, lajiliitoille ja aluejärjestöille tarjottu yhteinen tietopalusta, jossa käyttäjät voivat ylläpitää ja tarkastella omia tietojaan sekä lähettää avustushakemuksia. Seuraverkko on ollut käyttäjille maksuton, ja sen kehittämisestä ja ylläpitämisestä ovat vastanneet OKM sekä aluejärjestö Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu (LiikU). Vuonna 2016 Seuraverkkoon tehdyn seuratuksihakemuksen lisäksi hakijan tuli kuitenkin tulostaa, allekirjoittaa ja postittaa sama hakemus paperisena opetus- ja kulttuuriministeriöön. Vasta vuoden 2017 seuratuksen haku toteutui kokonaan sähköisenä, kun Seuraverkkoon tehdyn hakemuksen lisäksi ei enää tarvinnut toimittaa paperista hakemusta.

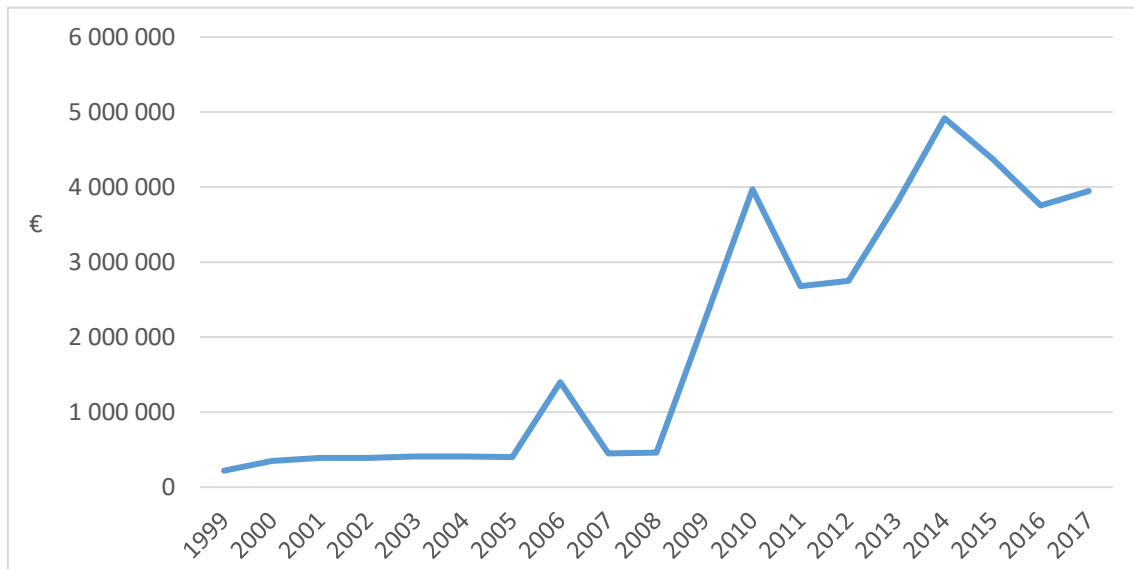
Seuraverkon käyttämiseen liittyy kehittämistukipäätöksen tueksi tarvittavaa tietotarvetta laajempi tiedonkeruumotiivi. Sen avulla pyritään kartuttamaan rekisterimuotoista tietovarantoa suomalaisista urheiluseuroista. Seuraverkosta on kehitetty seurantatietojärjestelmää, joka kokoaisi yhteen osoitteeseen tiedon suomalaisesta liikunta- ja urheiluseuratoiminnasta. Sitä markkinoidaan seuroille ilmaisena alustana, jossa seurat voivat ylläpitää ja tarkastella omia tietojaan sekä lähettää avustushakemuksia. Myös kunnat voivat toteuttaa avustusprosessinsa Seuraverkon kautta. Seuraverkossa toteutettu seuratuksen sähköinen haku on helpottanut prosessia hallinnon ja seurannan näkökulmasta, mutta seurojen näkemyksiä järjestelmästä ei toistaiseksi ole selvitetty.

KUVIO 1 Seuratuen aikajana 1999–2017: seuratuen jakamisesta vastanneet tahot, seuratukeen vaikuttaneita liikuntapoliittisia tapahtumia sekä seuratuesta vastanneet ministerit.

2.2 Myöntöjen ja tuen määrä

Vuodesta 1999 alkaen seuratukea on myönnetty yhteensä lähes 40 miljoonaa euroa (kuvio 2). Vuosina 2013–2017 seuratukea myönnettiin yhteensä 20,8 miljoonaa euroa.

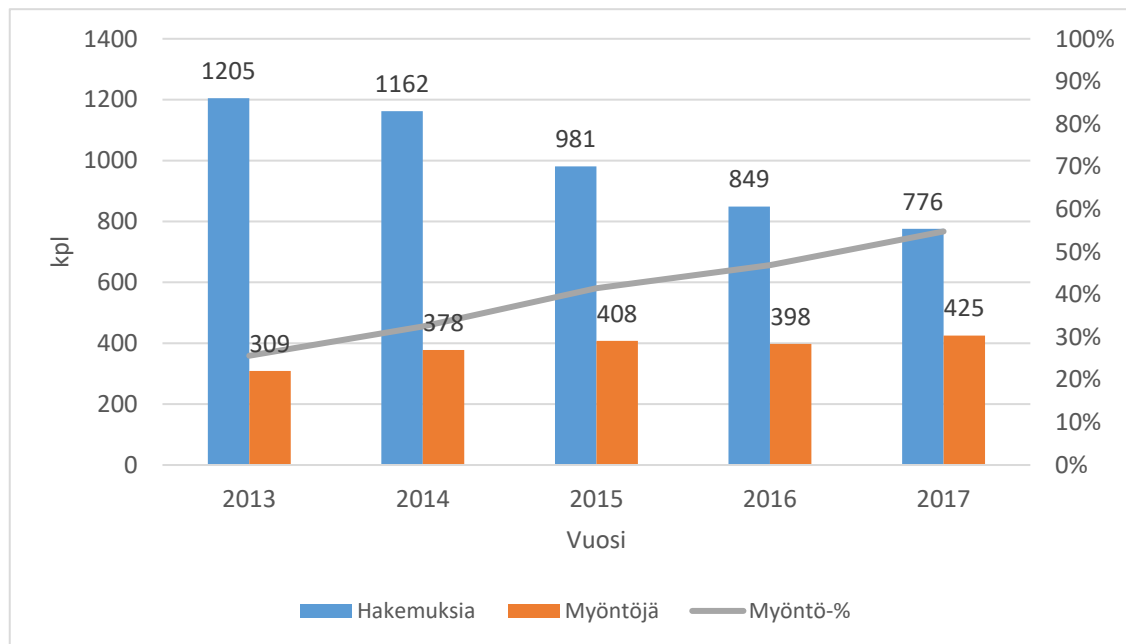

KUVIO 2 Seuratuen myöntöjen määrä (euroa) vuosina 1999–2017.

Seuratukihakemusten määrä on vähentynyt vuodesta 2013 alkaen (kuvio 3). Vuonna 2013 seurat lähettivät yli 1 200 hakemusta, kun vuonna 2017 hakemuksia tuli enää 776. Vuosittaisten myöntöjen määrä nousi ajanjaksolla 309:stä 425:een. Siten myöntöprosentti on noussut. Vuonna 2017 ensimmäistä kertaa yli puolet hakeneista hankkeista sai tukea. Keskimäärin seuratukea hakeneista hankkeista 40 % sai tukea. Hakemusten määrän laskuun vaikuttaneita tekijöitä ovat hakumenettelyn työläys, tieto siitä, että jaettavana olevasta summasta iso osa on jo sidottu useampi-vuotisten hankkeiden seuraaviin kausiin, hanketta kohti jaettavan summan vähentyminen sekä tukiehtojen kiristyminen. Toistaiseksi ei ole selvitetty, onko nykyisellä haku- ja jakoprosessilla vaikutusta hakemusten määrän vähentymiseen tai miten Seuraverkko koetaan hakualustana.

Valtion talousarviossa rahoitettavien hankkeiden määrän kasvu on asetettu tavoitteeksi, mistä on seurannut, että hanketta kohti tukea on voinut saada vähemmän, kun jaettava summakin on pienentynyt. Tukea ei myöskään voi saada sellaisiin käyttötarkoituksiin, joista menoja tavanomaisesti aiheutuu, kuten lisenssit, vakuumatukset, kilpailu-, harjoitus-, ulkomaan- ja opintomatkat, kilpailu- ja sarjamaksut, tuomaripalkkiot, omien tilojen vuokrat, ylläpito tai rakentaminen sekä vaatehankinnat, lajileirit, palkintokulut ja ruokailut.

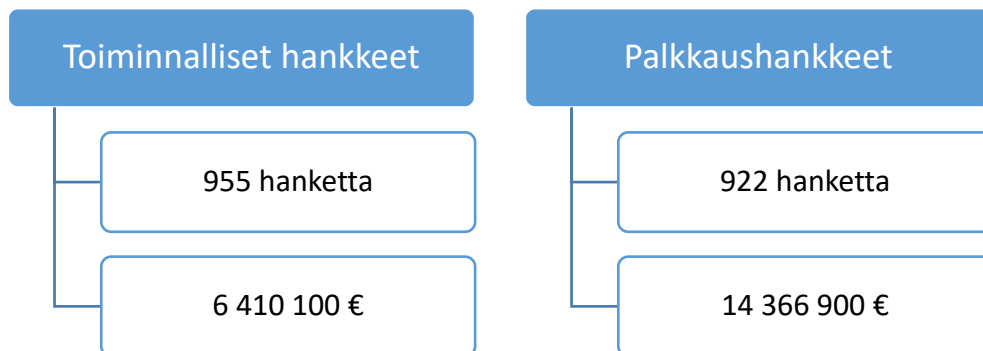
Vuosina 2013–2017 seurat jättivät yhteensä 4 973 hakemusta, joista tehtiin 1 918 myöntöä. Tukea myönnettiin 1 080 seuralle. Moni seura sai tukea useampana vuonna joko jatkohankkeena tai erillisinä hankkeina.

KUVIO 3 Seuratuen hakemusten ja myöntöjen määrä sekä myöntöprosentti vuosina 2013–2017.

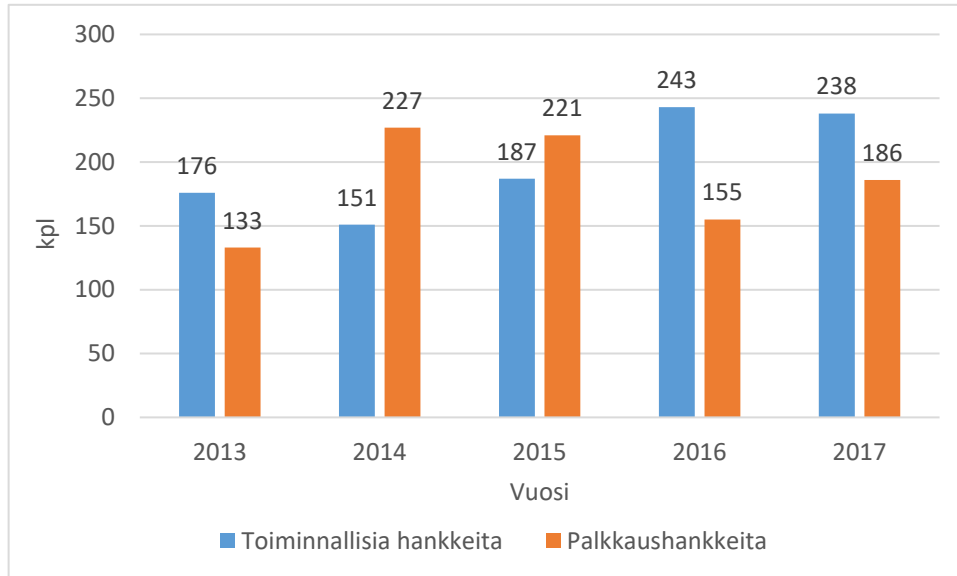
2.3 Toiminnallisia hankkeita ja palkkaushankkeita

Vuosina 2013–2017 tukea saaneista hankkeista noin puolet oli toiminnallisia hankkeita ja puolet palkkaushankkeita. Tukea myönnettiin yhteensä 995 toiminnalliselle hankkeelle ja 922 palkkaushankkeelle, eli tukipäätöksistä 52 % meni toiminnallisille ja 48 % palkkaushankkeille. Euromääräisesti palkkaushankkeet saivat huomattavasti suuremman osan tuesta: 31 % tukieuroista meni toiminnallisille hankkeille ja 69 % palkkaushankkeille (kuvio 4).

KUVIO 4 Toiminnallisten ja palkkaushankkeiden määrä sekä niille myönnetty tuki vuosina 2013–2017.

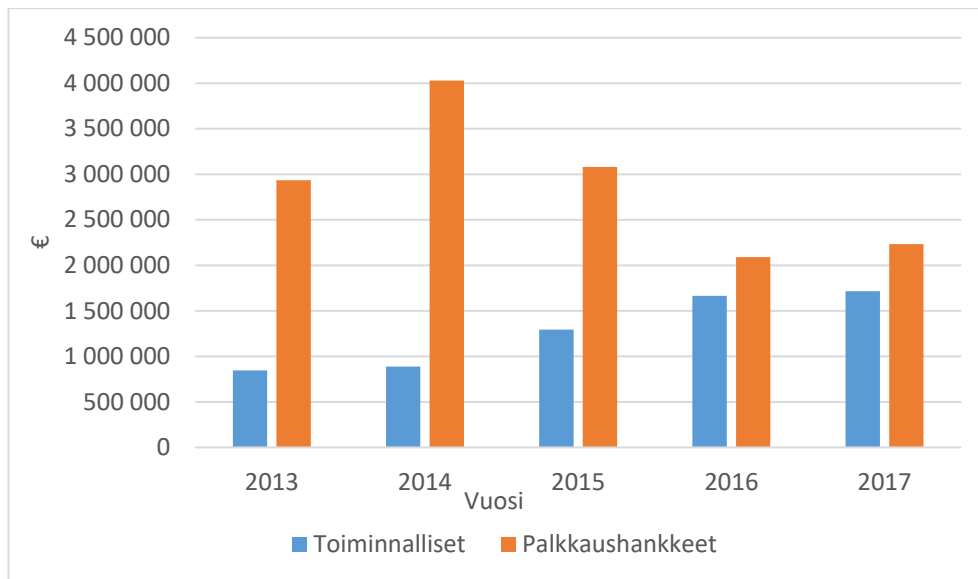
Toiminnallisten ja palkkaushankkeiden määrä on vaihdellut vuosittain (kuvio 5). Palkkaushankkeiden määrä oli suurimmillaan vuonna 2014, jolloin tukea myönnettiin 227 palkkauksen sisältäneelle hankkeelle. Toiminnallisten hankkeiden määrä oli suurin vuonna 2016, jolloin niitä oli 243.

KUVIO 5 Seuratuen toiminnallisten ja palkkaushankkeiden lukumäärä vuosina 2013–2017.

Toiminnallisille ja palkkaushankkeille myönnettyissä tukisummissa oli selvä ero (kuvio 6). Eroa selittävät toiminnallisten hankkeiden pienemmät haku- ja myöntösummat. Palkkaushankkeissa on myös selvästi suuremmat kulut.

Palkkaus- ja toiminnallisten hankkeiden myöntösummien ero kaventui vuonna 2016. Suurimmillaan ero oli vuosina 2013–2014, jolloin 80 % tukisummasta meni palkkaushankkeille. Vuodesta 2016 alkaen palkkaushankkeille myönnettävä maksimitukisumma vähennettiin 30 000 eurosta 15 000 euroon. Vuosina 2016–2017 tukisummasta 31 % meni toiminnallisille hankkeille ja 69 % palkkaushankkeille. Pienin hankkeelle myönnetty tukisumma on ollut 1 500 euroa ja suurin 30 000 euroa.

KUVIO 6 Seuratuen toiminnallisille ja palkkaushankkeille myönnetyt summat (euroa) vuosina 2013–2017.

2.4 Tuen jakautuminen alueellisesti

Seuratukea myönnettiin vuosien 2013–2017 aikana 188 kuntaan ja 1 080 seuralle (kuvio 7). Yhteensä kuuden vuoden aikana tehtiin 1 918 seuratukimyöntöä. Keskimäärin tukea myönnettiin 10 800 euroa per hanke.

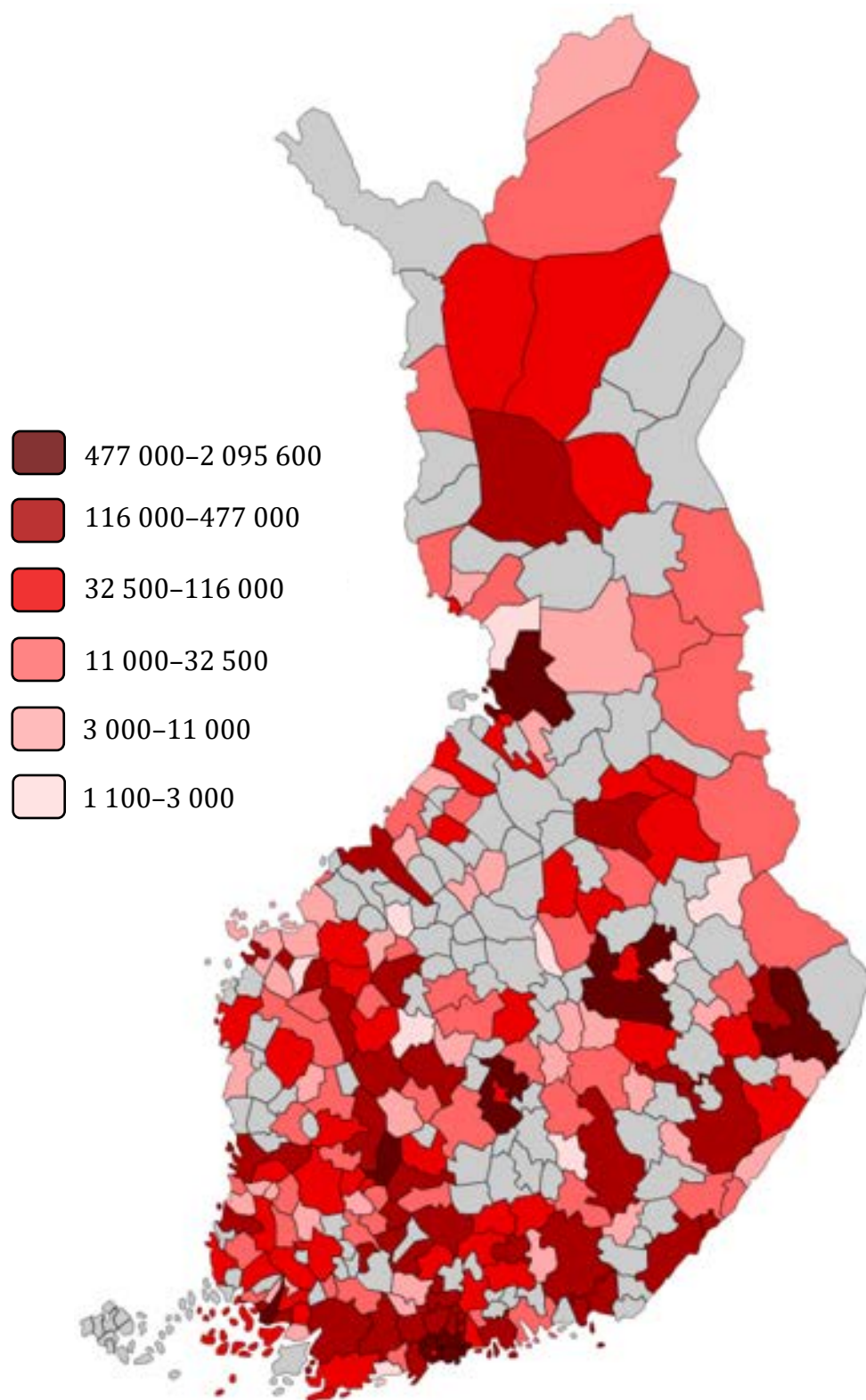
Suomessa on arvioitu olevan 6 000 kuntien tukien piirissä olevaa urheiluseuraa (VLN 2015). Tähän lukuun suhteutettuna vuosina 2013–2017 seuratukea sai 18 prosenttia urheiluseuroista. Patentti ja rekisterihallitus on luokitellut 2/3 suomalaisista yhdistyksistä joko pääluokan tai tarkemman luokan mukaan. Näistä luokiteltiin urheilu- tai liikuntayhdistykseksi 13 578 (tilanne 18.5.2018).

Maakunnista eniten tukea meni Uudellemaalle, vuosina 2013–2017 yhteensä 5,9 miljoonaa euroa. Keskimäärin hanketta kohti kertyi tukea Uudellamaalla 10 701 euroa. Uudenmaan seurojen hankkeista 62 % oli palkkaushankkeita ja 38 % toiminnallisia hankkeita. Toiseksi eniten seuratukea saivat Varsinais-Suomen seurat, yhteensä 2,2 miljoonaa euroa, ja kolmanneksi eniten Pirkanmaan, yhteensä 1,8 miljoonaa euroa.

Vuonna 2017 Suomessa oli 311 kuntaa (Tilastokeskus 2017) eli seuratukea meni 60 prosenttiin Suomen kunnista. Eniten seuratukea myönnettiin helsinkiläisille seuroille, vuosina 2013–2017 yhteensä 2,1 miljoonaa euroa. Toiseksi eniten tukea myönnettiin turkulaisille seuroille (1 001 700 euroa) ja kolmanneksi eniten jyväskyläiläisille seuroille (970 500 euroa).

Alueellisesti isojen kaupunkien ja maakuntien keskuskaupunkien seurat erotuivat eniten tukea saaneina (kuvio 7). Helsinki, Vantaa, Espoo, Turku, Tampere, Jyväskylä, Kuopio ja Oulu olivat ”puolen miljoonan kerhossa”, eli niiden seurat saivat vuosien 2013–2017 aikana yhteensä yli 500 000 euroa tukea. Myös Joensuun seurat

saivat merkittävästi tukea: 477 000 euroa. Seuratukea saaneiden seurojen kotikuntien alueella asuu 92 % suomalaisista 6–16-vuotiaista lapsista ja nuorista (Tilastokeskus 2016). Liitteissä 3 ja 4 esitetään seuratuen jakautuminen maakunnittain ja kunnittain vuosina 2013–2017.

KUVIO 7 Seuratukimyöntöjen jakautuminen Suomen kuntiin vuosina 2013–2017 (euroa). Mitä tummempi punainen, sitä enemmän saanut tukea. Harmaalla merkittyjen kuntien seurat eivät ole saanut tukea vuosina 2013–2017. Kuntajako on vuodelta 2016.

2.5 Tavoitteet seuratukihakemuksissa

Seuratuen hakukriteereissä painotettiin vuosina 2013–2015 ensisijaisesti hallitusohjelmassa linjattua tavoitetta, jonka mukaan lapsille ja nuorille tulisi taata tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset harrastusmahdollisuudet. Vaikka seurojen perustoiminnan tukeminen oli myös esillä, seuratuki fokusoitui melko voimakkaasti sosioekonomisista eroista johtuvan liikuntaharrastamisen eriarvoisuuden vähentämiseen. Vuosina 2016–2017 painopiste muuttui siten, että liikunnan edistäminen etenkin organisoidusti tuli hakukriteereissä merkittäväksi tekijäksi. Seuratuen laaja ja iso tavoite kiinnittyi näin enemmän liikuntaan ja liikunnan harrastamiseen aikaisemmasta poiketen. Yhdenvertaisten ja tasa-arvoisesti saavutettavien liikuntamahdollisuuksien edistäminen oli alatavoitteena, ja seuratuella tavoiteltiin yhä edelleen myös eriarvoisuuden vähentymistä.

Vuosina 2013–2017 seurojen ilmoittamat yleisimmät tavoitteet seuratukihakemuksissa olivat seuran jäsenmäärän kasvattaminen ja uusien harrastajaryhmien perustaminen. Seuraavaksi yleisimpiä tavoitteita olivat seuratoimijoiden kouluttaminen, harrastuskustannusten hillitseminen sekä koulu- ja päiväkotiyhteistyö.

Vuonna 2013 uutena trendinä seuratukihankkeiden tavoitteisiin tuli perheliikunnan edistäminen (Lehtonen ym. 2014, 18). Perheliikunnan edistäminen mainittiin vuosina 2013–2017 noin kolmanneksessa hakemuksista, paitsi vuonna 2014, jolloin se mainittiin 17 prosentissa hakemuksista (Isosomppi 2014, 12).

Vuonna 2014 tavoitteisiin tulivat uusina mainintoina matalan kynnyksen liikunta ja lähiliikunta. Myös urheilijan/liikkujan polku -retoriikka tuli tuolloin näkyväksi seurojen hakemuksissa. Matalan kynnyksen liikunnan edistäminen oli yleistä erityisesti vuonna 2015, jolloin se mainittiin tavoitteena 79 prosentissa hakemuksista (Pyykönen 2015).

Vuonna 2015 voimakkaasti kasvanut turvapaikanhakijoiden määrä näkyi seuratukihakemuksiin kirjatuissa tavoitteissa. Maahanmuuttajalasten ja -nuorten liikuntamahdollisuuksia pyrittiin kehittämään vuosina 2016–2017 lähes joka neljännessä hankkeessa, kun aikaisemmin maahanmuuttajille suunnattu toiminta mainittiin noin 10 prosentissa seuratukihankkeista. Maahanmuuttajille perustettiin hankkeissa omia liikuntaryhmiä, mutta usein heitä pyrittiin myös integroimaan seuran perustoimintaryhmiin. (Metsälä 2017, 13–14.)

Tyttö- tai poikaharrastajien erityishuomiointi mainittiin noin joka kymmenennessä hakemuksessa. Tyttöjen erityishuomiointi oli yleisempää kuin poikien erityishuomiointi. Vuosina 2016–2017 poikien osallistumista edistäviä hankkeita oli enemmän kuin aiempina tarkasteluvuosina. Esimerkiksi tanssi- ja voimisteluseurat aikoivat useassa hankkeessa houkutella aiempaa enemmän poikaharrastajia mukaan toimintaansa. (Emt., 14.)

Hakukriteerit ohjaavat voimakkaasti seuratukihakemuksissa esitettyjä tavoitteita. Laajat hakukriteerit mahdollistavat erilaisten toimintamallien kokeilun ja seuran kehittämisen monilla eri tavoilla, mikä voidaan nähdä tarkoituksenmukaisena seurojen erilaisuuden vuoksi. Seuratuen kriteerien joustavuuden voidaan ajatella

mahdollistavan kehittämisen seurojen omista lähtökohdista käsin. Väljät kriteerit mahdollistavat myös sen, että harkinnanvaraisen valtionavustuksen käytössä voidaan käyttää harkinnanvaraa, joko vastaamaan muuttuviin tavoitteisiin tai mahdollistamaan hankkeista nousevien uusien avausten ja kokeilujen rahoittamisen.

3 TULOKSIA SEURATUKIHANKKEISTA

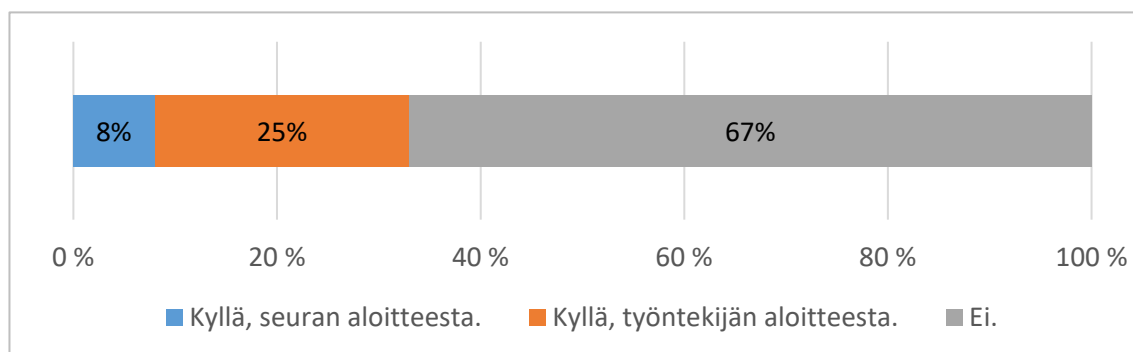
Seuratukihankkeiden toimintaa on seurattu kyselyillä, haastatteluilla ja seurakäyneillä. Tässä luvussa esitetään seurannan keskeisiä tuloksia vuosilta 2013–2017.

3.1 Seuroihin palkatut työntekijät

Palkkaushankkeille on tehty seuratuena seurannassa yksi kysely, jossa selvitettiin palkattujen työntekijöiden profiilia, palkkauksen vaikutuksia urheiluseuran toimintaan sekä työsuhteiden jatkumista hanketuen päättymisen jälkeen. Seuratuella vuosina 2013–2014 palkatuista työntekijöistä 58 % oli miehiä, 41 % naisia ja yhden työntekijän sukupuolta ei määritelty. Työntekijän yleisin koulutustausta oli keskiaste (ylioppilas- tai ammatillinen tutkinto). Tehtävänimikkeitä olivat muun muassa juniori- ja nuorisopäällikkö, seurakehittäjä ja -koordinaattori, toiminnanjohtaja sekä valmennuspäällikkö. Päätoimisia (yli 35 h/vk) työsuhteita oli 68 prosenttia, osa-aikaisia 32 prosenttia. Työntekijöistä 47 prosenttia työskenteli toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa, ja 53 prosentilla oli määräaikainen työsuhteinen. Palkatun työntekijän keski-ikä oli 33 vuotta ja ikäjakauma 17–64 vuotta. Seuratyöntekijöiden kuukausipalkka vaihteli osa-aikaisten 500 eurosta päätoimisen työntekijän 3 000 euroon. Kaikkien työntekijöiden palkan keskiarvo oli 1 840 euroa. Työntekijöistä 45 prosentilla oli aiempaa kokemusta palkkatyöstä urheiluseurassa. (Riekk & Hentunen 2017, 11–15.)

Valtaosa seuroihin palkatuista työntekijöistä (64 %) oli palkkaavalle seuralle ennestään tuttuja henkilöitä. Työntekijän valintaan vaikuttaneista tekijöistä tärkeimmäksi arvioitiin työntekijän lajiosaaminen (80 % vastaajista) sekä seuran toiminnan tunteminen (40 % vastaajista). Muita valintaan merkittävästi vaikuttaneita tekijöitä olivat ”hyvä tyyppi”, koulutustausta ja aiempi työkokemus. Suurimmalla osalla seuroista (62 %) oli muitakin työntekijöitä seuratuella palkattavan henkilön lisäksi. 38 prosentille hankkeista kyseessä oli ensimmäinen palkattu työntekijä. Valtaosa (89 %) työntekijöistä palkattiin yhteen seuraan. (Riekk & Hentunen 2017, 8–11.)

Suurimmassa osassa seuroista (67 %) rekrytoitu työntekijä pysyi työsuhteessa koko hankkeen ajan (kuvio 8). Työntekijä vaihtui joka kolmannessa hankkeessa, useimmiten työntekijän irtisanoutumisen vuoksi. Työntekijä vaihtui hankkeena yleisimmin vain kerran. Kymmenellä seuralla oli vähintään kolme työntekijää seuratuksi hankkeen aikana. (Riekk & Hentunen 2017, 16.)

KUVIO 8 Työntekijän vaihtuminen seuratuksiaikana.

Hieman yli puolet työsuhteista (52 %) jatkui seuratuksen päättymisen jälkeen. Työsuhteiden jatkuminen seuratuksikauden jälkeen oli sitä todennäköisempää, mitä useampana vuonna seura oli saanut seuratuksia. Monta työntekijää työllistävä seura pystyi jatkamaan työsuhdetta useammin kuin ainoan työntekijän seuratuella palkannut seura. (Riekk & Hentunen 2017, 10–11.) Vuosien 2009–2012 seurannassa yli 80 prosenttia vastanneista seuroista oli kyennyt jatkamaan työsuhdetta hankekauden jälkeen (Koski 2012).

Seuroilta kysyttiin, miksi työsuhte ei jatkunut hankkeen päätyttyä. Syyt jaoteltiin kahteen teemaan: taloudellisiin ja työntekijälähtöisiin. Moni työsuhteen päättäneistä seuroista totesi, ettei taloudellinen tilanne mahdollistanut työntekijän ylläpitämistä ilman seuratuksia. Myös vuosien 2009–2012 seuratuksen seurannassa puolet palkkaushankkeista päättyi seuran taloudellisten vaikeuksien takia (Koski 2012, 66).

Osa seuroista totesi epäonnistuneensa jäsenmäärän kasvattamisessa. Hankeajan päätyttyä työntekijän palkkakuluja ei haluttu kattaa nykyisten harrastajien maksuja nostamalla, joten palkkaus päättyi. Osa vastaajista totesi työsuhteen olleen alun perinkin kausiluontoinen tai hankeajaksi kohdistettu. Seuratuksen myöntämisen kriteerinä on suunnitelma hankkeen vakiinnuttamisesta tuen päättymisen jälkeen, joten ristiriitaa tukikriteereiden ja toteutuksen välillä on. (Riekk & Hentunen 2017, 17–18.)

Suurin osa (95 %) seurojen edustajista totesi työntekijän palkkaamisen olleen seuran kannalta hyvä ratkaisu. Suurimmiksi onnistumisiksi palkkaushankkeissa koettiin toiminnan kasvu sekä laadun parantuminen seuratoiminnassa esimerkiksi asioiden paremman organisoinnin myötä (ks. myös Paukku ym. 2014). Kolme neljästä ilmoitti seuran jäsenmäärän kasvaneen seuratuksiaikana. Seurojen kohtaamat vaikeudet liittyivät useimmiten esimiestyöskentelyyn ja työnohjaukseen sekä seuran taloudellisiin ongelmiin. (Riekk & Hentunen 2017, 19–22.) Yhteishankkeissa vaikeaksi koettiin työajan jakautuminen seurojen kesken sekä työmäärän pysyminen kohtuullisena. Tämän aineiston perusteella yhteishankkeissa koettiin enemmän vaikeuksia kuin yhden seuran hankkeissa. (Emt., 12.)

3.2 Toiminnallinen kehittäminen

Toiminnallisen kehittämisen hankkeet olivat sisällöltään monenlaisia – yhteistä oli se, ettei seuraan palkattu hankeavustuksella työntekijöitä. Palkkaushankkeisiin verrattuna toiminnallisissa hankkeissa korostui operatiivisen toiminnan kehittäminen. Pää tavoitteena useissa seuroissa oli uusien harrastajaryhmien perustaminen ja monipuolisemman harrastamisen tai harjoittelun mahdollistaminen. Suuressa osassa seuroista hankittiin uutta välineistöä, vaikka tämä ei seuratuksen kriteerien mukaan voikaan olla avustuksen päätarkoitus. Tapahtumajärjestämistä toteutettiin tuen avulla monessa seurassa. Vapaaehtoistoiminnan ja valmennuksen kehittäminen olivat yleisiä tavoitteita. Seuratoimijoille järjestettiin runsaasti kouluttautumismahdollisuuksia. Yhteistyötä kehitettiin monessa seurassa. (Paukku ym. 2014, 13–14.)

Seuratuella toteutettuja toimenpiteitä vuosina 2013–2017 olivat toiminnallisissa hankkeissa esimerkiksi:

- uusien harrastajaryhmien perustaminen
- uusien valmennusryhmien tai ikäluokan perustaminen
- uuden liikuntamuodon järjestäminen
- harjoittelun tai valmentautumisen monipuolistaminen
- toiminnan järjestäminen uudelle kohderyhmälle (esim. erityisryhmät, maahanmuuttajat, perheet)
- koulu- tai päiväkotiyhteistyön kehittäminen
- seurahallinnon kehittäminen ja kouluttautuminen
- uusien liikuntatapahtumien järjestäminen.

Seuratuen saaminen koettiin seuroissa merkittäväksi asiaksi niin taloudellisesti, toiminnallisesti kuin henkisesti. Toiminnallisesta näkökulmasta seurat erittelivät monia merkityksiä: seura sai näkyvyyttä, toiminta monipuolistui, seura sai hankittua välineitä tai seuratuksi auttoi toimijoita sitoutumaan. Monessa seurassa ohjaajia oli helpompi rekrytoida, kun seura pystyi maksamaan ohjaajapalkkioita ja matkakorvauksia. Moni seura totesi seuratuksen mahdollistaneen kokonaan uuden toiminnan järjestämisen, kuten esimerkiksi junioritoiminnan tai harrastetoiminnan käynnistämisen. Seuratoiminnan todettiin joissakin seuroissa muuttuneen tuen myötä suunnitelmallisemmaksi ja ammattimaisemmaksi. (Paukku ym. 2014, 16.)

Suurin ongelma hankkeiden toiminnassa oli seurojen mukaan vapaaehtoisten vähäinen määrä, jonka näki vuoden 2014 kyselyssä ongelmaksi lähes puolet seuroista (Hentunen ym. 2015, 15). Seuraavaksi yleisimpiä ongelmia olivat seurojen mukaan vaikeus saada tyydyttäviä harjoitusvuoroja, aikatauluongelmat sekä rekrytoinnin vaikeus. Palkkaushankkeiden ja toiminnallisten hankkeiden välillä ei ollut kyselyiden mukaan suuria eroja ongelmassa. Ainoastaan taloudellisten tekijöiden kohdalla oli vuoden 2014 kyselyssä merkitsevä ero siten, että palkkaushankkeissa taloudellisia tekijöitä pidettiin ongelmana useammin kuin toiminnallisissa hankkeissa.

3.3 Liikkujien määrän lisääntyminen

Seuratuen päätarkoituksia on saada lisää lapsia ja nuoria urheiluseuratoiminnan pariin. Harrastajamäärän lisääntymistä arvioitiin seurojen antamien kyselyvastausten perusteella vuosina 2014 ja 2015. Liikkujien määrän arviot perustuvat seurojen itse ilmoittamiin lukuihin.

Vuoden 2014 kyselyn perusteella arvioitiin, että liikkujien määrä lisääntyi yhden hankevuoden aikana yhteensä noin 16 000 lapsella tai nuorella (Paukku ym. 2014, 17). Tämä on neljänneksen lisäys hankevuotta edeltävään harrastajien määrään. Hanketta kohden lisäys oli keskimäärin 51 uutta liikkujaa. Uusista liikkujista alle 12-vuotiaita arvioitiin olevan 75 % ja 13–28-vuotiaita 25 %. Myös vuoden 2015 kyselyssä uusissa hankkeissa harrastajia arvioitiin tulleen vuoden aikana neljännes lisää. Sen sijaan kaksivuotisten hankkeiden toisen hankevuoden aikana harrastajamäärän lisäys oli maltillisempaa, ja lähes joka toisessa hankkeessa harrastajamäärä jopa vähentyi (Hentunen ym. 2015, 12).

Lähes kaikissa vuonna 2013 ja 2014 aloitetuissa seuratukihankkeissa liikkujien määrä lisääntyi ensimmäisen hankevuoden aikana. Toisen hankevuoden jälkeen tilanne muuttui: kaksivuotisista hankkeista hieman yli puolessa harrastajien määrä lisääntyi myös toisen hankevuoden aikana ja hieman alle puolessa vähentyi. Niissä seuroissa, joissa liikkujien määrä lisääntyi, uusia harrastajia tuli paljon, keskimäärin 88 henkilöä. Liikkujien määrän kehittämisessä oli eroa palkkaushankkeiden ja toiminnallisten hankkeiden välillä. Palkkaushankkeissa liikkujien määrän lisääntyminen vaikuttaa olevan pitkällä aikavälillä suurempaa kuin toiminnallisissa hankkeissa.

TAULUKKO 1 Liikkujien määrän lisääntyminen vuosien 2014 ja 2015 toiminnallisissa hankkeissa ja palkkaushankkeissa. U=uudet hankkeet, J=jatkohankkeet eli kaksivuotiset hankkeet.

	Liikkujia v. 2014	Liikkujia v. 2015	Uusia liikkujia yht.	Keskim. uusia liikkujia / seura	Lisäys (%)
Palkkaukset (U)	11 305	13 516	2 211	51	20
Toiminn. (U)	18 098	22 450	4 352	41	22
Palkkaukset (J)	39 100	41 426	2 326	25	6
Toiminn. (J)	9 977	10 083	106	3	1

Liikkujien määrän arvioinnin luotettavuutta heikentävät seurojen itse ilmoittavat luvut, joissa on esiintynyt sisäisiä ristiriitaisuuksia. Toistaiseksi ei ole olemassa toimivaa valtakunnallista järjestelmää, josta seurojen jäsen- tai harrastajamääriä voisi seurata. Isoimmat seurat rekisteröivät ja seuraavat jäsenmääriään tarkasti, mutta osa seuroista ei ollenkaan tai heikosti.

Vaikka tarkkaa arvioita liikkujien määrän lisääntymisestä seuratuksi hankkeissa valtakunnallisesti ei voida antaa, voidaan sanoa, että harrastajamäärä seuratuksessa saaneissa seuroissa lisääntyi hankkeiden aikana. Harrastajamäärän lisääntyminen on voinut olla paikallisesti hyvinkin merkittävää. Sekä palkkaushankkeissa että toiminnallisissa hankkeissa yleinen onnistumisen aihe ja toimintaa edistänyt tekijä oli seurojen mukaan harrastajamäärien kasvaminen. Vuoden 2014 kyselyssä kolmasosa vastaajista kertoi tämän olleen hankkeen onnistumisen avain (Paukku ym. 2014, 17). Kasvu ei kuitenkaan välttämättä ole koko alan nettokasvu, sillä se voi olla myös tuettujen seurojen saavuttamaa markkinaosuuden kasvua omalla alueellaan.

3.4 Harrastamisen hinta

Seuraharrastamisen hinta nousi ajanjaksolla 2013–2017 merkittäväksi yhteiskunnalliseksi keskustelunaiheeksi. Teema on ollut tärkeä myös seuratuksen hakuprosessissa. Vuonna 2013 seuratuksen päätavoitteeksi kirjattiin ”Laadukasta toimintaa mahdollisimman monelle kohtuukustannuksin” (OKM 2013a).

Seuratuksella on ohjattu kriteerien mukaisesti sellaiseen toimintaan, jossa harrastuskustannukset ovat olleet enintään 50 euroa kuukaudessa. Tämä toteutui vuosien 2013–2017 aikana 76–80 %:ssa tukea saaneista seuroista ilman harrastusmaksujen alentamista. 14–15 % seuroista alensi ainakin joidenkin harrastusryhmien maksuja täyttääkseen hintakriteerin.

Seuratukihakemusten perusteella harrastuskustannusten laskeminen tai pitäminen aiemmalla tasolla perustui usein seuratuksen subventoivaan vaikutukseen. Näin oli etenkin toiminnallisissa hankkeissa. Tällöin tuen avulla esimerkiksi järjestettiin ilmaiseksi tai erittäin edullisesti uusia harjoitusryhmiä tai iltapäiväkerhoja. Tällaisten hankkeiden huonona puolena on riippuvuus tukirahasta ja toiminnan vaikiutumisen epävarmuus. Palkkaushankkeissa seuratuksi on toiminut puskurina 1–3 vuoden siirtymän ajan. Ilman tukea palkkaaminen olisi usein mahdollista vain maksuja merkittävästi korottamalla. Tukijakson aikana seurojen tarkoitus on ollut kehittää toimintaa niin voimakkaasti, että tuen loputtua jäsenrekrytoinnin ja muun varainhankinnan avulla henkilön palkkausta voitaisiin jatkaa ilman ulkopuolista tukea.

Subventoiva tarkoitus ei tarkoita, että muutaman miljoonan avustuksella kaltaista harrastuksista olisi mahdollista tehdä hyvin edullisia. Käytännössä tuki on merkinnyt, että edullisten lajien ja seurojen toimintaa on nähty mielekkääksi kehittää sisällöllisesti liikuntapolitiikan kulloinkin ilmaistujen tavoitteiden ja kriteerien suunnassa sekä auttaa laajentumaan julkisin varoin.

Seurantakyselyissä seurat ovat nimenneet keinoja harrastamisen hinnan hillitsemiselle. Eniten mainintoja ovat saaneet vapaaehtoistyö, talkoot ja varainhankinta, huolellinen talouden suunnittelu, sponsorit ja yritysyhteistyö, edulliset tilaratkaisut sekä jäsenmaksut. Tasapainoilu edullisen hinnan, laadukkaan toiminnan

ja seuran kehittämisen vaatimusten kanssa on koettu seuroissa vaikeaksi (esim. Hentunen ym. 2015, 27–28).

Urheiluseuroissa tapahtuvan liikunnan harrastamisen hintaan vaikuttavat monet seuratoimijoista riippumattomat syyt. Urheiluvälinemarkkinat määrittelevät välineiden ja tekstiilien hinnat, tilavuokrat ovat kuntien tai yksityisten tarjoajien päätettävissä, ja matkustuksesta aiheutuviin kustannuksiin voidaan vaikuttaa vain osittain. Myös valtion tuki liikuntapaikkarakentamiseen on merkittävässä roolissa. Tällä hetkellä monikäyttöisiä sisäliikuntatiloja on liian vähän, minkä vuoksi monet seurat ovat rakennuttaneet tai vuokranneet omia tiloja ja halleja, joiden ylläpito on kallista.

Seurojen käyttämien liikuntatilojen vuokrahinta on keskeinen harrastamisen hintaan vaikuttava tekijä. Vuoden 2014 kyselyn mukaan kolmasosalla tukiseuroista oli käytössään kunnan maksuttomat liikuntatilat. Toisella kolmanneksella oli käytössään maksulliset kunnan tilat. 16 % vastaajista käytti yksityisiä liikuntatiloja. Kunnallisten tilojen vuokra oli keskimäärin 25 euroa tunnilta ja yksityisten tilojen vuokra 47 euroa tunnilta. Vaihteluväli oli 1–160 euroa tunnilta. (Paukku ym. 2014.)

Seuroissa kustannuskysymystä pidetään tärkeänä. Monissa seuroissa tunnistetaan, että hinta on esteenä joidenkin lasten ja nuorten harrastamiselle. Harrastuskustannuksiin saatetaan suhtautua seuroissa myös puolustelevasti: vaikka ongelma on olemassa, se ei kosketa meitä tai ainakin muihin vertailtaessa ongelma on vähäinen. Näin on, koska kalliiseen harrastamiseen tukea ei voikaan saada. Asenteet maksujen nostamiseen ovat seuroissa pääosin kielteiset, ja seuroissa tehdään jo paljon, että harrastaminen olisi niin edullista kuin se voi kulujen ja vaatimusten puitteissa olla. Edelleen on seuroja, lajeja ja harrastamisen muotoja, joissa hinta ei ole kynnyskysymys.

4 ARVIOINTIA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Seuratuella on ollut vuosina 2013–2017 laajat yleistavoitteet ja useita painopiste-alueita. Seuratuen hakukriteerit ovat olleet monitasoiset jokaisena vuonna. Alatavoitteiden määrä on lisääntynyt ja niiden sisältö laajentunut. Tämä on mahdollistanut monien erityyppisten hankkeiden toteutumisen, mutta tavoitteet ovat olleet varsin kunnianhimoisia ja vaikeasti saavutettavia. Esimerkiksi ”syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten seuraharrastamisen mahdollistaminen” vaatii poik-kihallinnollisia toimenpiteitä, eivätkä yksittäisten urheiluseurojen toimintamahdollisuudet ole riittäviä edes syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden tunnistamiseen. Lisäksi tavoitteet ovat käsitteellisesti epämääräisiä, eikä kohdennetusti kerrota, mistä lapset ja nuoret ovat vaarassa syrjäytyä. Kun tavoitteissa olevat käsitteet ovat laajasti tulkittavissa, myös hakemuksissa suunnitellut toimenpiteet ovat heterogeenisiä ja vaihtelevia. Tavoitteita ja kriteerejä on luettava enemmän teemoina tai aihepiireinä, joihin kohdistuvia toimenpiteitä rahoitetaan.

Seuratuella on ollut useita sisällöllisiä ja toiminnallisia tavoitteita, ja osa niistä on saavutettu. Päätoimisia työntekijöitä seuroihin on tullut paljon lisää – tässä mielessä seuratuella on saavutettu yksi iso liikuntapoliittinen tavoite. Kuitenkin työsuhde on loppunut noin joka toisessa tukea saaneessa seurassa joko hankkeen aikana tai sen päätyttyä. Työsuhteiden lyhyt kesto on siis osittain hankerahoitukseen liittyvää, mutta taustalla on myös työolosuhteisiin, työn mielekkyyteen ja seurojen toimintakapasiteettiin liittyviä tekijöitä. Eräs tekijä on, että seuratyö on tyypillisesti vaativaa mutta matalapalkkaista, mistä seuraa vaihtuvuutta. Seuratoiminnan ammattimaistaminen palkatun henkilöstön avulla ja hankerahoituksen turvin tarkoittaa käytännössä usein toisiaan seuraavia projekteja, vaihtelevia ja vuorottelevia osarahoituslähteitä sekä perustoiminnan paketoimista muotoihin, jotka vastaavat kunkin rahoitusinstrumentin kriteerejä ja ehtoja ja jotka edellyttävät yhä raskaampaa hallinnointia.

Harrastajien määrä seuroissa on lisääntynyt jonkin verran, etenkin ensimmäisten hankevuosien aikana. Matalan kynnyksen harrastusryhmiä on tullut lisää, mikä on ollut tärkeä ohjaustavoite, mutta ryhmien vakiintumisesta ei tiedetä. Harrastamisen hintaa seuratuki ei ole laskenut, sillä tuki on ohjautunut jo valmiiksi edulliseen toimintaan.

Harrastajamäärän kasvaminen sekä toiminnan laajeneminen seuroissa eivät välttämättä ole olleet pelkästään seuratuen vaikutusta. Seuratuen saajina on ollut isoja seuroja, joista suuri osa olisi kyennyt palkkaamaan työntekijän tai kasvattamaan toimintaansa ilmankin tukea. Merkittävin vaikutus tuella on ollut niihin seuroihin, joilla palkattu henkilö on ollut ensimmäinen päätoiminen työntekijä. Näissä seuroissa on otettu isoja askelia systemaattiseen seurahallintoon sekä prosessien luomiseen ja kirjaamiseen. Konkreettisesti tämä on tarkoittanut esimerkiksi valmiita asiakirjapohjia ja yhteystietoluetteloita, tietojen siirtämistä paperilapuilta taulukko-ohjelmiin sekä sähköisten viestintävälineiden käyttöön ottoa. Seuratuen

toiminnallisten tukien vaikutus seuroihin on ollut esimerkiksi se, että koulutukselle on löytynyt resursseja. Myös uusia toimintamuotoja on voitu rahoittaa pienellä riskillä. Seuratuki on kouluttanut ison määrän vapaaehtoistoimijoita projekti- ja hankeyhteiskunnan työtapoihin: puhumaan hanke- ja kehittämiskieltä, tiliöimään, seuraamaan, kirjaamaan ja raportoimaan.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on ollut seuratuksen tavoitteita. Seuratuksen avulla on haluttu toteuttaa hallitusohjelman linjauksia erityisesti lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Paikallisesti hankkeissa on kiinnitetty vain vähän huomiota tasa-arvon tai yhdenvertaisuuden edistämiseen. Jos tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta haluttaisiin edistää tehokkaammin seuratuksen avulla, tulisi sen näkyä painokkaammin kriteereissä ja esimerkiksi seuroille tarjottavassa koulutuksessa. Valtionapua saavilta valtakunnallisilta liikuntajärjestöiltä on vuodesta 2016 alkaen edellytetty yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa. Myös seuroissa tarvitaan tietoa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisestä, esimerkiksi osallisuuden lisäämisestä, syrjinnän tunnistamisesta ja siihen puuttumisesta sekä toiminnan ja käytäntöjen kehittämisestä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi.

Aluepoliittisesti seuratuki edistää yhdenvertaisia harrastusmahdollisuuksia siten, että tukea myönnetään alueille, joilla on paljon lapsia ja nuoria. Seuratukea saa suomalaisista urheiluseuroista vain pieni osa. Hanketukien hakemisessa ja kohdentumisessa tapahtuu polarisaatiota siten, että suurin osa hanketuista kohdistuu suurimpien maakuntakeskusten ympärille ja hanketukia hakevat vuosi toisensa jälkeen ne seurat, joilla on hankkeiden hakemis- ja hallinnointiosaamista.

Seuratuksen seurannassa ei ole tähän mennessä tarkkaan selvitetty, kuinka laajasti seuratuksen avulla aloitetut toiminnot ovat vakiintuneet seuroihin. Palkatuista työntekijöistä tiedetään, että noin puolet heistä on jatkanut seurassa töissä hanketukien jälkeen. Tämä on vähemmän kuin vuosien 2009–2012 seurannassa, jolloin yli 80 % ilmoitti työsuhteen jatkuneen hanketukien jälkeenkin. Silloin tukea saattoi saada myös kalliisiin harrastamisen muotoihin. Muiden toimenpiteiden jatkumisesta, esimerkiksi uusien ryhmien ja toimintojen vakiintumisesta, ei ole tietoa. Toimintavuoden kyselyissä (Paukku ym. 2014; Hentunen ym. 2015) seurat ovat suhtautuneet hyvin optimistisesti toimintojen vakiintumiseen, mutta asiaa ei ole selvitetty pidemmällä aikavälillä hankkeen päättymisen jälkeen. Jatkossa tulisi selvittää, ovatko hanketoiminnot seuroissa vakiintuneet osaksi normaalia toimintaa.

Seuratuksen sisällöllisiin tavoitteisiin liittyy ristiriitaisia intressejä: toisaalta vaaditaan entistä ammattimaisempaa seuratoimintaa työntekijöitä palkkaamalla ja toisaalta seuratoiminnan pitäisi olla kaikille avointa toimintaa edullisesti. Poliitikatoimena seuratuki avustusmuotona ei siten selkeästi toteuta mitään yhtä yhteistä tavoitetta. Sisällöllisten tavoitteiden selkeyttäminen jatkossa olisi perusteltua vaikuttavuusnäkökulmasta. Kansalaistoiminnan ja valtion välisen suhteen näkökulmasta se toisaalta tarkoittaisi, että valtio määrittäisi seuratoiminnan sisällöllisiä tavoitteita seuratuksen jakokriteerien muodossa yhä yksityiskohtaisemmin. Kansa-

laistoiminnan ohjaaminen ja sen kytkeminen resursointiin julkisin varoin on osa pidempää julkisen vallan ja kolmannen sektorin tehtävänjakoa ja sen uudelleen määrittelyä. Erityiseksi kysymyksen nostaa vielä se, että resursointi tapahtuu rahapeli-tuotolla, jonka karttuminen on pelisääntelyn suotuisa seuraus, eikä esimerkiksi vero- tai muin varoin.

Seuratukeen suunnattuun rahamäärään on osoitettu muitakin intressejä, kuten että siitä irrotettaisiin varoja huippu-urheiluun (Harkimo 2017). Liikuntaa on esitetty myös edistettäväksi yksittäisin täsmällisin kohdennuksin, kuten käyttämällä miljoona euroa vähävaraisten perheiden liikuntaharrastamiseen hyödyntämällä kirkon ja kuntien sosiaalitoimen asiantuntemusta (OKM 2017).

Liikunnan kansalaistoiminnan kehittämistoimenpiteenä seuratuki on nykymuotoisesti toteutettuna muusta lasten ja nuorten liikunnan avustamisesta osittain irrallinen resurssiohjauskäytänne, jolla on historiassaan erilaisista tarkoituksista käsin rakentuneita juonteita. Siihen vaikuttavat muun muassa valtionavustusten jakamisen ja hallinnoinnin yleiset muutokset. Tuki elää ja joustaa lähinnä siten, että sen kriteerejä on mahdollista muuttaa ja säätää. Seuratuen strateginen jäntevöittäminen edellyttää valtion ohjaus- ja avustuskäytänteiden uudelleen järjestämistä (vrt. OKM 2017; VNV, VLN & STEA 2018). Selkeyttämisellä voitaisiin vahvistaa urheiluseurojen asemaa kansalaistoimijoina.

5 YHTEENVETO

Haku- ja jakoprosessi

Seuratuen hakemisen ja jakamisen siirtyminen vuonna 2013 pois järjestöiltä OKM:n liikuntayksikön vastuulle muutti oleellisesti koko prosessia. Liikunnan kansalaistoiminnan rahoitusta haluttiin suunnata uudelleen. Kyseessä oli siten liikuntapoliittinen painopistevalinta, joka realisoitui myös seuratuen euromääräisenä kasvuna. Muutoksella haluttiin vahvistaa OKM:n roolia liikunnan kansalaistoiminnan rahoittajana.

Uusi haku- ja jakoprosessi aiheutti aluksi tyytymättömyyttä etenkin aluejärjestöissä ja lajiliitoissa. Se heikensi järjestöjen sitoutumista prosessiin. Sähköisen hakujärjestelmän puuttuminen vuosina 2013–2016 vaikeutti tiedonkulkua eri suuntiin. OKM on rahoittanut Seuraverkon rakentamista sähköiseksi haku- ja tietopalustaksi vuodesta 2014 lähtien, ja vuonna 2017 haku toteutui kokonaan sähköisenä Seuraverkon kautta. Vuoden 2018 haussa aluehallintovirastoihin palkattiin työntekijöitä hakulomakkeiden käsittelyyn. On perusteltua kysyä, onko seuratuen haku- ja jakoprosessin siirto OKM:lle tehnyt avustamisesta hallinnollisesti raskaan. Nähtävissä on, että paikallisen seuratoiminnan tukeminen on lisännyt valtion viranomais-tehtäviä ja myös jakoprosessiin liittyviä hallinnollisia kuluja.

Myönnetty seuratuki

Vuosina 2013–2017 seuratukea myönnettiin yhteensä 20,8 miljoonaa euroa. Tukea ohjautui 1 080 seuralle 188 kuntaan. Keskimäärin tukea myönnettiin 10 800 euroa per hanke. Tukea myönnettiin yhteensä 995 toiminnalliselle hankkeelle ja 922 palkkaushankkeelle. Euromääräisesti palkkaushankkeet saivat 69 % ja toiminnalliset hankkeet 31 % tuesta. Maakunnista eniten tukea meni Uudellemaalle, toiseksi eniten Varsinais-Suomeen ja kolmanneksi eniten Pirkanmaalle. Alueellisesti isojen kaupunkien ja maakuntien keskustaupunkien seurat erottuvat eniten tukea saaneina. Seuratukea saaneiden seurojen kotikuntien alueella asuu 92 % suomalaisista 6–16-vuotiaista lapsista ja nuorista.

Liikkujien määrä

Liikkujien määrän lisääntyminen on ollut seuratuen tavoite sekä valtakunnallisesti että paikallisesti. Harrastajamäärä seuratukea saaneissa seuroissa on lisääntynyt hankevuosien aikana mutta tarkkaa lukua ei tiedetä. Liikkujien määrä näyttää lisääntyvän erityisesti ensimmäisen hankevuoden aikana. Liikkujien määrän vakiintumista hankkeiden päätyttyä ei ole selvitetty. Liikkujien määrän arvioinnin luotettavuutta heikentävät seurojen itse ilmoittavat luvut, joissa on esiintynyt sisäisiä risiiritaisuuksia. Toistaiseksi ei ole olemassa toimivaa valtakunnallista järjestelmää, josta seurojen jäsenmääriä voisi seurata. Isoimmat seurat rekisteröivät ja seuraavat jäsenmääriään tarkasti, mutta osa seuroista ei ollenkaan tai heikosti.

Työntekijöiden palkkaaminen

Työntekijöiden palkkaamiseen myönnetty seuratuki on vakiinnuttanut paikkansa avustusmuotona. Ajanjaksolla 2013–2017 palkkausten määrä on ollut suuri niin rahallisesti kuin lukumääräisesti mitattuna: tukea on myönnetty 922 palkkaushankkeelle yhteensä 14,4 miljoonaa euroa.

Valtion liikuntahallinto on pyrkinyt palkkatuilla vaikuttamaan urheiluseuratoiminnan ammattimaistumiskehitykseen. Tämä voidaan nähdä saavutettuna liikuntapoliittisena tavoitteena. Seuratuella on haluttu tukea matalan kynnyksen urheiluseuratoimintaa ja alentaa harrastusmaksuja; toisaalta on tuettu työntekijöiden palkkaamista ja vaadittu ammattimaistumista.

Harrastamisen hinta

Harrastamisen hintaan vaikuttaminen on ollut seuratuena tavoitteita vuodesta 2013 alkaen. Seuratuki ei ole laskenut harrastamisen hintaa, sillä tuki on ohjautunut jo valmiiksi edulliseen toimintaan. Tukikriteeri enintään 50 euron kuukausimaksuista on ohjannut tukea niihin seuroihin, joissa harrastaminen on kohtuuhintaista. Siten seuratuella on ollut yhteiskunnallinen viesti: valtio tukee niiden seurojen toimintaedellytyksiä, joissa harrastuskustannukset ovat matalat.

Seurojen talouteen vaikuttavat monet ulkoiset tekijät. Seurat ovat keskenään erilaisessa asemassa esimerkiksi liikuntapaikkojen ja kuntien avustusten suhteen. Seurojen maksamat tilavuokrat vaihtelevat alueittain ja lajeittain. Harrastamisen hinnasta puhuttaessa pitäisi selvemmin tunnistaa hintaan vaikuttavat tekijät, jotta voitaisiin pyrkiä kokonaisvaltaisempiin uudistuksiin. Esimerkiksi lajiliitot voivat vaikuttaa kilpailujärjestelmiin, ja alemmissa ikäluokissa olisi mahdollista vähentää pitkiä kilpailumatkoja. Kunnat voivat vaikuttaa liikuntapaikkamaksuihin ja ylipäänsä kuntien vastuulla olevien liikuntaan soveltuvien tilojen käyttöpolitiikkaan.

Seuratuena kriteeri enintään 50 euron kuukausimaksusta on tulkinnanvarainen sekä hakijoiden että tuen myöntäjän näkökulmasta katsottuna. Kriteeri on ohjannut keskustelua niihin kysymyksiin, mitä seurat voivat tehdä kustannusten alen tamiseksi, eikä harrastamisen hintaan liittyvään laaja-alaiseen kokonaisuuteen. Seuroissa harrastamisen hintaan liittyvät ongelmat tunnistetaan mutta keinot asian muuttamiseksi ovat hyvin rajalliset.

Seuratuki paikallisen kansalaistoiminnan tukimuotona

Urheiluseuratoiminnan tukeminen on kansalaistoiminnan tukemista. Kansalaistoiminta puolestaan perustuu ihmisten omista intresseistä lähtevälle toiminnalle. Toimintaan liittyvät tarpeet, odotukset ja kehittämistavoitteet poikkeavat paljon toisistaan esimerkiksi paikallisista olosuhteista, lajikulttuureista ja seurojen toimijaresursseista johtuen. Seura kansalaistoiminnan organisoitumismuotona on muuttunut ajan saatossa. Perinteiset käsitteellistämismallit eivät enää vastaa seurojen nykytilannetta.

Kansalaistoiminnan ohjaaminen ja sen kytkeminen resursointiin julkisin varoin on osa pidempään muotoutunutta julkisen vallan ja kolmannen sektorin tehtävänjakoa ja sen uudelleen määrittelyä. Opetus- ja kulttuuriministeriön jakamana suora seuratuki on osoittautunut liikunnan kansalaistoiminnan kehittämistoimenpiteenä osittain irralliseksi resurssiohjauskäytänteeksi. Valtionhallinnolla ei ole kokonaisvaltaista strategiaa lasten ja nuorten liikunnan tai kansalaistoiminnan tukemiseksi. Toisaalta on vaikea täyttää eri tahojen odotuksia ja vaateita, jotka ovat riskitöitä. Kansalaistoiminnan tukemisen strateginen järkevöittäminen edellyttää valtion ohjaus- ja avustuskäytänteiden uudelleen järjestämistä. Seuratuen lisäksi tarvitaan myös muita tukimuotoja paikallistasolle.

LÄHTEET

- Harkimo, H. 2017. *Harkimo ottaisi urheiluseuroilta ja antaisi nuorille huipuille miljoonatuen – ministeri Terho vielä varovaisena*. YLE 12.9.2017. <https://yle.fi/urheilu/3-9828440>.
- Hentunen, J., Turpeinen, S. & Pyykönen, J. 2015. *Lisää laatua, enemmän toimintaa. Seuratuen toimintavuoden tulokset 2014–2015*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 312.
- Isosomppi, S. 2014. *Seuratuki 2014. Tuettujen hankkeiden hakemuserviointi*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 291.
- KIHU 2016. *Seura-ammattilaisen palkkaaminen. Askeleet onnistumiseen*. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Keski-Suomen Liikunta, Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus, Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö, Valo.
- Koski, P. 2012. *Palkattu seuraan – mitä seuraa? Seuratoiminnan kehittämistuen tulokset*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 263.
- Lehtonen, K. 2008. *Seuratoiminnan ja lajiliittojen kehitystukihankkeiden arviointi 2004–2008*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 218.
- Lehtonen, K. 2017. *Muuttuvat rakenteet – staattiset verkostot. Suomalaisen liikunta- ja urheilujärjestelmän rakenteelliset muutokset 2008–2015*. Väitöskirja. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 331.
- Lehtonen, K. & Hakamäki, M. 2009. *Seuratuen haku 2009 – Arviointiraportti*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 229.
- Lehtonen, K., Paukku, J., Hakamäki, M. & Laine, K. 2014. *Seuratuki 2013. Haku- ja jakoprosessin arviointi*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 286.
- Metsälä, L. 2017. *Seuratoiminnan kehittämistuki 2016–2017. Tuettujen hankkeiden hakemuserviointi*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 337.
- OKM 2013a. *Seuratoiminnan kehittämistuki. Hakuohje vuodelle 2013*. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- OKM 2013b. *Seuratoiminnan kehittämistuki. Hakuohje vuodelle 2014*. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- OKM 2014. *Seuratoiminnan kehittämistuki. Hakuohje vuodelle 2015*. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- OKM 2015. *Seuratoiminnan kehittämistuki. Hakuohje vuodelle 2016*. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- OKM 2016. *Seuratoiminnan kehittämistuki. Hakuohje vuodelle 2017*. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- OKM 2017. *Valtion roolin ja ohjauskeinojen selkeyttäminen suomalaisessa liikunta- ja urheilukulttuurissa*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:40.
- Paukku, J., Lehtonen, K. & Turpeinen, S. 2014. *Seuratuki 2013–2014. Toimintavuoden tulokset*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 293.
- Pyykönen, J. 2015. *Seuratuki 2015. Tuettujen hankkeiden hakemuserviointi*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 308.

- Riekki, M. & Hentunen, J. 2017. *Työntekijän palkkaaminen seuratuella avulla. Kyselyn tuloksia työntekijän rekrytoimisesta urheiluseuraan vuosilta 2013–2016*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 322.
- Tilastokeskus 2016. Väestörakenne. <https://tilastokeskus.fi/meta/til/vaerak.html>.
- Tilastokeskus 2017. Kunnat 2017. <https://tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/kunta/001-2017/index.html>.
- Turpeinen, S., Hentunen, J., Pyykönen, J. & Lehtonen, K. 2017. *Ideoita urheiluseuroille*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 328.
- VLN 2015. *Valtionhallinto liikunnan edistäjänä 2011–2015*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2015:4.
- Valtioneuvosto 2018. Järjestöjen asema sote- ja maakuntamallissa. Maakunta- ja soteuudistuksen tiedote 8.3.2018.
- VNN, VLN & STEA 2018. *Selvitys valtionhallinnon toimenpiteistä lasten ja nuorten harrastustoiminnan edistämiseksi*. Valtion nuorisoneuvosto, valtion liikuntaneuvosto & Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2018:1.
- VTV 2012. *Valtiontalouden tarkastusviraston laillisuustarkastuskertomus 2012. Avustukset veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön edistämiseen*. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 14/2012.

LIITTEET

LIITE 1 LIKESillä kerätyt seuratuen seurannan aineistot vuosina 2013–2017.

Tukea saaneiden hankkeiden hankehakemukset

2013	309 kpl
2014	378 kpl
2015	408 kpl
2016	398 kpl
2017	425 kpl

Kyselyt seuratukea saaneille seuroille

2014	275 vastaajaa
2015	329 vastaajaa
2016	168 vastaajaa

Seurakäynnit ja havainnointi

2013	30 seuraa
2014	18 seuraa
2015	22 seuraa

Haastattelut

2013	30 seuraa
2014	25 seuraa
2015	25 seuraa

Asiakirjat

Seuratuen hakuohjeet 2013
Seuratuen hakuohjeet 2014
Seuratuen hakuohjeet 2015
Seuratuen hakuohjeet 2016
Seuratuen hakuohjeet 2017

Kuntatiedot

Tilastokeskuksen rekisterit

LIITE 2 Seuratuen seurannasta julkaistut raportit vuosina 2013–2017.

2013	Lehtonen, Paukku, Hakamäki & Laine	Seuratuki 2013. Haku- ja jakoprosessin arviointi
2014	Isosomppi	Seuratuki 2014. Tuettujen hankkeiden hakemusrarviointi
2014	Paukku, Lehtonen & Turpeinen	Seuratuki 2013–2014. Toimintavuoden tulokset
2015	Pyykönen	Seuratuki 2015. Tuettujen hankkeiden hakemusrarviointi
2016	Hentunen, Turpeinen & Pyykönen	Lisää laatua, enemmän toimintaa. Seuratuen toimintavuoden tulokset 2014–2015
2016	Yhteisjulkaisu OKM, KIHU, KesLi, Valo & LIKES	Seura-ammattilaisen palkkaaminen. Askeleet onnistumiseen
2017	Rieki & Hentunen	Työntekijän palkkaaminen seuratuen avulla. Kyselyn tuloksia työntekijän rekrytoimisesta urheiluseuraan vuosilta 2013–2016
2017	Turpeinen, Hentunen, Pyykönen, Lehtonen & Laine	Ideoita urheiluseuroille
2017	Metsälä	Seuratoiminnan kehittämistuki 2016–2017. Tuettujen hankkeiden hakemusrarviointi

LIITE 3 Seuratukimyönnöt maakunnittain vuosina 2013–2017.

Maakunta	Hank- keita	Asukas- luku	Tuki yht. (€)	Tuki kes- kim. (€)	Tuki / asukas (€)	Palkkaukset (€)	Toiminnalliset (€)	Palkkaus- ten osuus (%)	Toiminnallis- ten osuus (%)
Etelä-Karjala	57	131 155	538 500	9 447	4,1	331 000	207 500	61 %	39 %
Etelä-Pohjanmaa	77	192 586	821 600	10 670	4,3	603 000	218 600	73 %	27 %
Etelä-Savo	59	150 305	534 000	9 051	3,6	411 500	122 500	77 %	23 %
Kainuu	35	75 324	413 000	11 800	5,5	330 000	83 000	80 %	20 %
Kanta-Häme	67	174 710	724 700	10 816	4,1	522 500	202 200	72 %	28 %
Keski-Pohjanmaa	15	69 032	152 500	10 167	2,2	122 000	30 500	80 %	20 %
Keski-Suomi	117	275 780	1 338 900	11 444	4,9	909 000	429 900	68 %	32 %
Kymenlaakso	58	178 688	583 000	10 052	3,3	429 000	154 000	74 %	26 %
Lappi	70	180 858	836 000	11 943	4,6	628 000	208 000	75 %	25 %
Pirkanmaa	165	506 114	1 795 000	10 879	3,5	1 365 500	429 500	76 %	24 %
Pohjanmaa	44	181 679	429 700	9 766	2,4	253 500	176 200	59 %	41 %
Pohjois-Karjala	61	164 755	780 500	12 795	4,7	666 000	114 500	85 %	15 %
Pohjois-Pohjan- maa	110	410 054	1 127 000	10 245	2,7	733 500	393 500	65 %	35 %
Pohjois-Savo	96	248 129	1 102 000	11 479	4,4	780 000	322 000	71 %	29 %
Päijät-Häme	45	201 615	473 500	10 522	2,3	303 000	170 500	64 %	36 %
Satakunta	106	222 957	1 087 400	10 258	4,9	837 600	249 800	77 %	23 %
Uusimaa	548	1 620 261	5 864 400	10 701	3,6	3 662 000	2 202 400	62 %	38 %
Varsinais-Suomi	188	474 323	2 179 800	11 595	4,6	1 556 300	623 500	71 %	29 %
Yhteensä	1 918	5 458 325	20 781 500	10 835	3,8	14 443 400	6 338 100	70 %	30 %

LIITE 4 Seuratukimyönnöt kunnittain, yhteenlasketut summat vuosina 2013–2017.

Kunta	Seuratukimyöntöjä yhteensä (euroa) vuosina 2013–2017
Akaa	12 500
Alajärvi	158 000
Alavus	35 000
Asikkala	52 000
Aura	10 000
Espoo	881 700
Eura	106 500
Eurajoki	10 500
Forssa	184 000
Haapajärvi	4 000
Hamina	120 000
Hankasalmi	10 000
Hanko	32 500
Harjavalta	7 000
Heinola	56 500
Helsinki	2 095 600
Hirvensalmi	2 500
Hollola	84 500
Huittinen	3 000
Hyvinkää	194 800
Hämeenkyrö	19 500
Hämeenlinna	264 500
Ii	2 500
Iisalmi	71 000
Iitti	10 000
Ikaalinen	45 000
Ilmajoki	30 000
Imatra	159 000
Inari	15 000
Inkoo	2 000
Isokyrö	1 100
Janakkala	61 500
Joensuu	477 000
Joroinen	3 000
Juankoski	2 500

Jyväskylä	970 500
Jämsä	11 000
Järvenpää	149 000
Kaarina	178 500
Kajaani	219 000
Kalajoki	15 000
Kangasala	225 000
Kangasniemi	26 500
Kankaanpää	25 500
Kannus	10 000
Karkkila	9 000
Karstula	11 000
Karvia	3 000
Kauhajoki	48 500
Kauhava	43 000
Kauniainen	77 000
Keitele	2 000
Kemi	85 000
Kemijärvi	103 000
Keminmaa	8 000
Kempele	91 000
Kerava	123 000
Keuruu	120 500
Kirkkonummi	358 500
Kitee	57 000
Kittilä	60 000
Kittilä	27 000
Kiuruvesi	33 500
Kokemäki	17 000
Kokkola	140 500
Kolari	19 000
Kontiolahti	163 500
Koski Tl	20 000
Kotka	138 500
Kouvola	314 500
Kristiinankaupunki	9 500
Kuhmo	15 000
Kuopio	641 000
Kuortane	24 000
Kurikka	27 500
Kuusamo	30 500

Lahti	262 000
Laihia	4 500
Laitila	20 000
Lappajärvi	7 500
Lappeenranta	336 000
Lapua	58 500
Laukaa	27 000
Lempäälä	24 500
Leppävirta	59 500
Lieksa	15 000
Lieto	109 500
Liminka	79 000
Liperi	40 500
Lohja	201 000
Loimaa	82 500
Loppi	5 000
Loviisa	19 500
Luvia	27 000
Masku	16 500
Mikkeli	310 000
Muhos	9 000
Multia	3 000
Mustasaari	4 000
Muurame	98 000
Mynämäki	46 000
Mäntsälä	87 000
Mänttä-Vilppula	24 500
Mäntyharju	15 000
Naantali	77 500
Nakkila	8 000
Nokia	85 000
Nurmes	2 500
Nurmijärvi	128 500
Närpiö	34 000
Orimattila	33 500
Orivesi	32 500
Oulainen	21 500
Oulu	723 000
Outokumpu	3 000
Paimio	54 000
Paltamo	44 000

Parainen	93 000
Parikkala	7 000
Parkano	21 500
Pieksämäki	32 000
Pielavesi	14 000
Pietarsaari	23 000
Pirkkala	72 000
Polvijärvi	19 000
Pori	399 800
Pornainen	16 000
Porvoo	183 800
Pudasjärvi	5 000
Pyhäjoki	3 000
Pälkäne	17 000
Pöytyä	32 500
Raahe	74 000
Raasepori	67 000
Raisio	133 600
Rauma	408 000
Rautalampi	9 000
Rautjärvi	14 500
Reisjärvi	4 000
Riihimäki	194 700
Ristijärvi	73 500
Rovaniemi	400 500
Ruokolahti	19 000
Ruovesi	10 000
Rusko	4 000
Saarijärvi	16 000
Salo	209 000
Sastamala	52 000
Sauvo	8 000
Savitaipale	3 000
Savonlinna	138 500
Seinäjoki	370 000
Siilinjärvi	87 500
Simo	11 500
Sipoo	37 000
Siuntio	14 000
Sodankylä	83 000
Somero	17 500

Sonkajärvi	15 000
Sotkamo	40 000
Sulkava	3 500
Suomussalmi	14 000
Suonenjoki	7 000
Säkylä	13 000
Taivalkoski	11 500
Tampere	722 500
Tohmajärvi	3 000
Tornio	19 000
Turku	1 001 700
Tuusula	218 000
Uvila	59 100
Urjala	16 000
Utsjoki	5 000
Uusikaarlepyy	10 200
Uusikaupunki	70 000
Vaasa	340 500
Valkeakoski	143 000
Vantaa	821 000
Varkaus	160 000
Vesilahti	3 000
Veteli	2 000
Vihti	148 500
Vimpeli	12 000
Virrat	116 000
Vöyri	4 000
Ylivieska	54 000
Ylöjärvi	156 000
Ähtäri	2 500
Äänekoski	72 400
Yhteensä	20 774 000

